

СПРАВКА

за неотразените бележки и препоръки по План за действие за опазване на популациите на балканска дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*), разработван по проект BG16M1OP002-3.020-0021-C01 „Разработване на план за действие за опазване на популациите на балканска дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*) за периода 2019-2028 г.“

Заинтересована страна/заинтересовано лице	Описание на неотразените становища, препоръки, бележки и др.	Мотиви
Държавно ловно стопанство „Широка поляна“ - постъпило писмо с изх. №1112/21.10.2021 г. със следните предложения:	<p>- към т. 2.1 – интегриране на охрана с фотокапани в ключови места – да бъдат допълнени материали – бинокли, дроне и др. за охранния персонал в ловностопанско отношение.</p> <p>- към т. 3.4 – аналогично на допълнението към т. 2.1 относно допълнителните материали, но и с включен прибори за нощно виждане</p> <p>- към т. 2.8 – създаване на ефективна финансова система за стимулиране охраната срещу браконьерство считаме, че в национален мащаб сумата е недостатъчна.</p>	<p>Не се приема – тази дейност касае <u>специално</u> развитието на потенциала на охраната чрез фотокапани, която често се пренебрегва.</p> <p>Не се приема – приборите за нощно виждане не са приложими за контролни преброявания.</p> <p>Не се приема – основният проблем на охраната срещу браконьерство не е липсата на достатъчно финансиране, а на адекватно приложени мерки. Предвиденото финансиране може да бъде достатъчно, ако се оползотворява адекватно.</p>

Заинтересована страна/заинтересовано лице	Описание на изразени становища, препоръки, бележки и др.	Приети/Неприети, мотиви
<p>д-р Росен Андреев ЮЗДП ДП гр. Благоевград – коментари на обществено обсъждане проведено на 24.11.2021 г. в гр. Пловдив</p>	<p>Коментари по заложените тотални суми, които са предвидени в плана. Отбелязва, че заложеното нарастване (10% за 10 години) на популацията на вида е условно, тъй като към момента не се знае точно колко е бройката</p>	<p>Не се приема – точният размер на популацията е неизвестен, но благодарение на провеждания мониторинг и таксациите е възможно проследяването на тенденцията в развитието на популацията. Така този 10% ръст може да бъде отчетен.</p>
<p>Симеон Арангелов Арангелов</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Има също и множество фактологически грешки. Пример в табл. 8 са цитирани едни същи райони са описани с различни – бивши и настоящи административни единици. ДЛС Девин и Извора се припокриват. Както и ДЛС Хвойна (което е ДГС и се Нарича вече ДГС Николай Хайтов) и ЛРД Чернатица са едно и също ловище. Това важи и за ДЛС Кормисош и ДЛС Лъки!?!? - Мониторинг и таксация? Ползват се като синоними, но не значат едно и също! - Ловът, няма юридически анализ, а чл. ?? на ЗБР забранява ловът по изключение (дерогации) на видове от приложение 3, 	<p>Не се приема – използваните имена са за времето, когато тези имена са били валидни за горскостопанските единици, т. е от 2011 до 2018. Независимо от припокриването, е посочено на коя структура точно е издадено и съответно реализирано разрешителното в този период. Където е възможно са направени корекции.</p> <p>Не се приема - Не са използвани като синоними, разликата е посочена в точка 2.7 на заплахите. Където е останало като неяснота е поправено.</p> <p>Не се приема – юридическия анализ на лова като дерогация и посочено детайлно в Дейност</p>

Заинтересована страна/заинтересовано лице	Описание на изразени становища, препоръки, бележки и др.	Приети/Неприети, мотиви
	<p>ако не е в благоприятен статус, какъвто е след доклада от 2019.</p> <p>- Като първа „второстепенна цел“ на настоящият план е посочено: „устойчиво нарастване на числеността и ползване на вида“. Единственото законово ползване е по реда на изключенията на чл. 48 на ЗБР. Според докладването по чл. 17 на Директива 92/43 ЕЕС, дивата коза и в двата биогеографски района е в неблагоприятно незадоволително състояние. Според Чл. 48. на ЗБР (1) Изключения от забраните по чл. 38 (чл. 38 За животинските видове от приложение No 3 се забраняват....), се допускат само когато няма друго алтернативно решение и при условие, че популациите на засегнатия вид не са увредени в областта на естественото им разпространение и са в благоприятно състояние. Това явно противоречие се нуждае от юридическо тълкуване и при необходимост законови промени. Не е представено подобно тълкуване, нито са предложени законови промени, въпреки в глава заплахи, ограниченията в ползването/ловуването на вида е оценена висока заплаха.</p>	<p>6.1 Продължаване на устойчиво ползване на вида по реда на изключенията.</p> <p>Не се приема – анализа на възможностите за законово ползване е посочено в Дейност 6.1 Продължаване на устойчиво ползване на вида по реда на изключенията, като там са посочени условията при които това може да се случва. Детайлен анализ на причините за неблагоприятно незадоволително състояние на вида според докладването по чл. 17 на Директива 92/43 ЕЕС е направен в глава III. Основни сведения за вида – 4. Състояние на популацията. Причината за неблагоприятно незадоволително състояние на вида според последното докладване (2018) е поради промяната на метода за отчитане на състоянието на популацията, не поради намаляването на числеността и. Това се потвърждава и от положителната тенденция в числеността отчетена за 10 годишен период от провеждания годишен мониторинг. Така, че не е налице противоречие, нито необходимост от</p>

Заинтересована страна/заинтересовано лице	Описание на изразени становища, препоръки, бележки и др.	Приети/Неприети, мотиви
	<ul style="list-style-type: none"> - Времевият график не отговаря на настоящият момент имайки в предвид, че дейностите са планирани по години в десет годишен период считано от 2019 до 2028, а км момента сме края на 2021. Във времевия график има дейности, които трябва да се свършат в едногодишен и двугодишен период, което е в минало време. - Може би най-същественят недостатък на плана е небалансираните бюджети, които не са съобразени нито с разпределението на козите по плътност на популациите, нито със площта на заемните територии. 	<p>преустановяване на ползването по линия на дерогациите, нито има нужда от законодателни промени.</p> <p>Не се приема - времевия график е създаден по години, които влизат в действие <u>от приемането на плана</u> (тоест на първата, втората и т. н. години <u>след приемането</u>), а не е обвързан с конкретни години – тоест 2019, 2020 г и т.н.</p> <p>Не се приема - Бюджетите на този етап не могат да се конкретизират и балансират по разпределението на козите по плътност на популациите, нито със площта на заемните територии. Това следва да бъде направено след влизане в действие на работата на работната група, където тези бюджети, ще бъдат доуточнени и конкретизирани според наличния ресурс на всяка една структура, на територията на която се среща вида.</p>

Заинтересована страна/заинтересовано лице	Описание на изразени становища, препоръки, бележки и др.	Приети/Неприети, мотиви
	<p>- Предоставения бюджет е нереалистичен и няма как да бъде осигурен. Пример предвидени са общо на 12 милиона лв за мониторинг с фотокапани, а няма детайлно разработена методика, която да оправдава подобен разход. Действащата методика на ИАОС не включва ползване и анализ на данни от фотокапани. Има значими суми за проучвания без да се описана консервационната необходимост и потенциални ползи от тези проучвания (биология и екология). Бюджетът се нуждае от приоритизиране, съгласно заплахите и значимостта им.</p>	<p>Не се приема – това е реално необходимият бюджет, независимо дали се приема за реалистичен или не. По отношение на фотокапаните, съществуват редица методики у нас за работата с тях, както и съществуват достатъчно публикувани разработки за използването им. И в момента чрез фотокапани се извършва контролно преброяване на копитни на територията на ЮЗДП. Посочените 12 милиона лв всъщност са за охранителни мерки чрез фотокапани, предвидените за контролно преброяване средства са значително по-малко.</p> <p>Значимите суми за проучвания са заложили въз основа на <u>описаната подробно липса на достатъчни данни за биологията и екологията на вида у нас</u>, което е достатъчно основание за залагането на такъв бюджет.</p> <p>Бюджетът е приоритизиран спрямо мерките, които са изготвени чрез анализ на степента на влияние на заплахите. Най-много средства са отделени за охраната на вида от</p>

Заинтересована страна/заинтересовано лице	Описание на изразени становища, препоръки, бележки и др.	Приети/Неприети, мотиви
		браконьерство, което е посочено като най-силната заплаха.
<p>Дирекция Природен Парк “Витоша”, писмо с Изх. №ДПП03-1796-15.12.2021 г.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Към т.№ 3 “Цел на плана за действие” да се добави “Установяване на генетичния статус на популацията на балканската дива коза в България” с цел предприемане на адекватни действия за запазването ѝ. - Към т.3.3 „Мерки“ да бъде предвиден човешки ресурс за наблюдение на популацията и намаляване на щетите от браконieri, който да използва в помощ новите технологии като фотокапани и др. - Относно Дейност 1.8 „Създаване на план за действие за справяне със скитащите и подивелите кучета в България“, считам, че изработването на план за действие не бива да бъде отразен в друг такъв документ. Тъй като подивелите и скитащи кучета са сериозна заплаха за дивите кози, то е редно да бъдат насочени усилия за справяне с проблема на ниво община, като бъдат насочени усилия към справяне на общините с наболелия проблем. - По Дейност 3.4 „Прилагане на нови методи за контролни таксиции на територията на ДГС и ДЛС - метода на фотокапаните“. Считам че методиките на наблюдение и 	<p>Това вече се съдържа във второстепенна цел „Запазване на здравето и генетичната чистота на местния подвид и осигуряване на ефективен генетичен обмен между популациите му“;</p> <p>Това е разписано подробно в дейностите към мярката 3 „Ограничаване на незаконните действия спрямо вида“</p> <p>Не се приема – в настоящия план дейността по създаване на план за справяне със скитащите кучета е включена с цел подчертаване важността на проблема и не налага изисквания за формата и обхвата му на действие, което не може да бъде реализирано само на ниво община, а изисква координацията на множество различни институции.</p> <p>Въпросът вече е описан в дейности 1.5 и 1.6.</p>

Заинтересована страна/заинтересовано лице	Описание на изразени становища, препоръки, бележки и др.	Приети/Неприети, мотиви
	<p>мониторинг на диви кози за МОСВ и структурите на МЗХГ следва да бъде унифицирани с цел получаване на сравними резултати.</p> <p>- По дейността 2.11 „Внасяне на диви кози в малки и изолирани популации при констатирано близкородствено кръстосване (инбридинг)“ да бъде прецизиран нужният бюджет за реализиране на дейността предвид неговата трудоемък и продължителност.</p>	<p>Такъв бюджет е посочен на стр. 112. Тъй като понастоящем няма проучвания за сериозни нужди в подкрепяне на малки и изолирани популации, предвидения бюджет понастоящем е малък.</p>
<p>Радостина Галитионова, Министерство на околната среда и водите – коментари и предложения на обществено обсъждане проведено на 10.11.2021 г. в гр. София</p>	<p>- Да се махне дейността с кучетата, защото са излишни финанси, които МОСВ няма как да финансира. Предложи тази част от проекта да се прехвърли към национална програма действаща с бездомните кучета;</p>	<p>Не се приема – несправянето със скитащите кучета и техния сериозен ефект върху дивите животни показват, че досегашните дейности не са ефективни. Съществуващата национална програма за бездомните кучета не третира достатъчно ефекта им върху дивите животни, а води само до две неща – пренебрегване на проблема в защитените територии и полузаконни решения като отстрел от ловци, когато попаднат на такива кучета. Проблема се прехвърля към кметствата, които нямат пари</p>

Заинтересована страна/заинтересовано лице	Описание на изразени становища, препоръки, бележки и др.	Приети/Неприети, мотиви
	<p>- дерогацията трябва да отпадне като заплаха за вида и да остане само браконьерството;</p>	<p>или не могат да се справят с проблема. В този случай трябва да има национална координация, затова е предложено да има национален план с разписани мерки и дейности изобщо за справянето. В настоящия план дейността по създаване на национален план за справяне със скитащите кучета е включен с цел подчертаване важността на проблема</p> <p>Не се приема – дерогациите все пак водят до изваждане на определен брой индивиди от популацията, което може да доведе до изкривяване на половото съотношение и демографски ефект. В текста ясно е уточнено, че значимостта им като заплаха е ниска.</p>
ИАОС	<p>- На стр. 47, точка 2 „Дерогации“ (изключения), считаме че това не е заплаха за вида, а начин за регулиране на популацията, който е разрешен, съгласно Директива 92/43 ЕИО за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, при спазване на съответните условия и правила за определяне на</p>	<p>Не се приема - дерогациите могат да се превърнат в заплаха, ако не се прилагат правилно. Това е и тълкуването в тази точка. Добавени са текстове за да прецизират тази теза.</p>

Заинтересована страна/заинтересовано лице	Описание на изразени становища, препоръки, бележки и др.	Приети/Неприети, мотиви
	<p>изключенията. Текстът на тази „заплаха“ противоречи на предложената дейност № 6.1“ Продължаване на устойчиво ползване на вида по реда на изключенията “ – необходимо е този текст да се прецизира;</p> <p>- На стр. 70 относно „Дейност 2.1 Интегриране на охрана с фотокапани в ключовите местообитания, подстъпи и пътеки“ – считаме, че тази дейност ще се приложи трудно, поради няколко причини: 1. Загуба на фотокапани и 2. Липса на достатъчен човешки ресурс за техническото им и полево обслужване. Считаме че тази дейност може да се извърши, като научно-приложна дейност, свързана със събиране на актуални данни за разпространението на дивите кози, изпълнявана от академични, научни или обществени организации, със съдействието на горски, ловни стопанства, национални и природни паркове;;</p> <p>- В заключение препоръчваме, при внасянето на плана за действие за разглеждане и одобрение в Националния съвет по биологичното разнообразие, да се предоставят и всички пространствени слоеве, с които е създаден приложения картен материал.</p>	<p>Не се приема – тази дейност вече успешно се прилага на много места и обратната връзка показва, че човешкият ресурс е достатъчен за обслужването им. Независимо от загубите от кражби и повреди, ценността на събраната информация подкрепя ефективността им.</p> <p>Това се изисква по задание</p>
Иво Костадинов	Относно VI. Необходими природозащитни действия:	

Заинтересована страна/заинтересовано лице	Описание на изразени становища, препоръки, бележки и др.	Приети/Неприети, мотиви
	<ul style="list-style-type: none"> • Дейност 2.12 Разработване на програма за възстановяване на оригиналния генотип на дивата коза Мнение : необходимо е цялостно унищожаване на хибридната популация и създаването на чистокръвна на нейно място. • Дейност 6.3 Хващане на живи индивиди с цел разселване на други места Мнение - Необходимо е създаване на поне два Национални развъдника за диви кози, примерно в зоните в и около Централен Рилски резерват в Рила и Баюви дупки-Джинджирица в Пирин. За целта резерватът Баюви дупки – Джинджирица да бъде разширен върху цялата територия на север от вр.Вихрен. Тези резервати следва да имат засилена охрана и специален режим, като например пълно затваряне за посетители през размножителния период и периода на раждане. В тях да се поддържат популации около 200 животни, което да позволява всяка година да бъдат улавяни и разселвани по 10-20 и повече животни от всеки от тях. Разселването да се извършва масирано на едно място с животни от двата развъдника в продължение на 2-3 години, като така бъдат премествани общо 50-60 животни. Това ще се гарантира бързо създаване на нова и жизнена популация. 	<p>Не се приема - това е неприложимо и абсолютно незаконно. Дори и хибридни като смесване на подвидове, тези животни си остават застрашени и защитени като вид.</p> <p>Не се приема - Този подход е приложим за дивеч обект за лов, но не е приложим за защитен вид и по-специално за този, който обитава скални местообитания. Това предложение не предоставя ползи, а и има няколко недостатъка:</p> <ul style="list-style-type: none"> • имайки предвид териториалната структура на вида, това ще изисква много голяма площ; • такава голяма заградена зона ще бъде трудна за поддържане охраняване, • за улавянето за разселване ще бъдат необходими същите усилия, както и при индивидите на свобода, поради пресечения терен, който животните обитават; • За да се поддържа високо ниво на генетично разнообразие ще е необходимо

Заинтересована страна/заинтересовано лице	Описание на изразени становища, препоръки, бележки и др.	Приети/Неприети, мотиви
	<p>Разселените животни трябва незабавно да бъдат освобождавани. Практиката с аклиматизационната ограда на Витоша доказва, че държането им в заградено пространство не осигурява по-добра сигурност, дори обратното. Същевременно то спъва бързото усвояване на новото място, чрез незаемане на най-подходящите и сигурни места. И не на последно място - балканските диви кози нямат никаква нужда от каквато и да е аклиматизация, където и да е в България.</p> <p>Развъдниците трябва да съществуват до създаване на нови популации във всички подходящи за вида места в планините Славянка, Беласица, Малешевска планина, Осогово, Стара планина и т.н. При правилна и последователна политика на разселване това изглежда постижимо в рамките на 15 годишен период.</p> <p>Дейност 1.9 Обявяване на приоритетни места и местообитания на дивата коза като защитени територии по смисъла на ЗЗТ</p> <p>Мнение : за защитени територии с ефективна охрана да бъдат обявени подходящите места за разселване, ако вече не са такива (Осогово, Малешевска ...).</p>	<p>непрекъснато въвеждане на нови индивиди отвън и др.</p> <p>Именно практиката от аклиматизационната ограда на Витоша показва, че отглеждането на този вид в заграждения за дълго време не е добра практика. Последното изречение тук „...балканските диви кози нямат никаква нужда от каквато и да е аклиматизация, където и да е в България“ е довод, в полза на мнението ни, че улавянето и директното пускане (след няколко дни за преодоляване на стреса от улова и транспорта) може да осигури подкрепата на популацията без такава сериозна и много рискова инвестиция</p> <p>Не се приема – такива зони вече съществуват като защитени</p>

Заинтересована страна/заинтересовано лице	Описание на изразени становища, препоръки, бележки и др.	Приети/Неприети, мотиви
	<p>Дейност 5.2 Разработване на съвместни програми със съседни страни (Гърция, С.Македония, Сърбия) за опазване на дивата коза</p> <p>Мнение: Паралелно с процеса на разселване, в новосъздадените популации, трябва да бъдат осигурявани по 5-10 животни от съседните балкански страни, като така се гарантира тяхното генетическо богатство и жизнеспособност.</p>	<p>Не се приема – първо трябва да се изгради ефективна система за комуникация и сътрудничество със съседните балкански страни (която в момента на практика не съществува), преди да се премине към обмен на животни. Това вероятно ще надхвърли 10 годишния период на плана и може да се заложи едва в следващия план.</p>